

Bâzı Tekel maddeleri fiyatlama yapılan zamlardan elde edilen hasılatın T. C. Merkez Bankasında açılacak bir Deprem Fonu hesabında toplanmasına dair 9.3.1972 tarihli ve 1571 sayılı Kanuna geçici ikinci madde eklenmesine dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bayındırlık, Ulaştırma ve İmar İskân ve Bütçe ve Plân Komisyonları raporları (M. Meclisi : 1/693; C. Senatosu : 1/141)

Not : M. Meclisi S. Sayısı : 744'e 1 nci ek

*Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 6252*

21 . 12 . 1972

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 18 . 12 . 1972 tarihli 22 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işarı oyla kabul edilen, bazı Tekel maddeleri fiyatlarına yapılan zamlardan elde edilen hasılatın T. C. Merkez Bankasında açılacak bir Deprem Fonu hesabında toplanmasına dair 9.3.1972 tarihli ve 1571 sayılı Kanuna geçici ikinci madde eklenmesine dair kanun tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

Millet Meclisi Başkanı Y.
Nurettin Ok

Not : Bu tasarı 11 . 9 . 1972 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 18 . 12 . 1972 tarihli 22 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 744)

Bayındırlık, Ulaştırma ve İmar - İskân Komisyonu raporu

*Cumhuriyet Senatosu
Bayındırlık, Ulaştırma ve
İmar - İskân Komisyonu
Esas No. : 1/141
Karar No. : 5*

26 . 12 . 1972

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Millet Meclisinin 18 . 12 . 1972 tarihli 22 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işarı oyla kabul edilen, bazı Tekel maddeleri fiyatlarına yapılan zamlardan elde edilen hasılatın T. C. Merkez Bankasında açılacak bir Deprem Fonu hesabında toplanmasına dair 9 . 3 . 1972 ta-

rihli ve 1571 sayılı Kanuna geçici ikinci madde eklenmesine dair kanun tasarısı, Hükümet temsilcilerinin de iştirakleriyle Komisyonumuzun 26 . 12 . 1972 tarihli Birleşiminde 11 üyenin hazır bulunmasıyla tetkik ve müzakere edildi.

Tasarının Hükümetten gelen şekliyle 1571 sayılı Kanunun özünü zedelediği; ancak, tasarı üzerinde Millet Meclisi komisyonlarınca yapılan değişikliklerin 1571 sayılı Kanunu maksadından saptıracağı endişesi Komisyonumuza hâkim olmuştur.

Ayrıca, Bütçe Plân Komisyonunun kabul ettiği değişiklikle madde geçici madde olmaktan çıkmış bulunmaktadır.

Hükümet teklifinde yapılan değişikliklerin, mutlaka şart ve lâzım ise, daha geniş bir tetkik yapılarak, başka formüller de aranması yoluyla çözümlenmesi amacıyla Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen metnin reddine ve bu suretle Hükümet tasarısı metninin aynen kabulüne Komisyonumuzca ve ekseriyetle karar verilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe ve Plân Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Bu kanuna Başkan ve

Sözcü	Kâtip	Cumhurbaşkanınca S. Ü.	Erzurum
Konya	Erzincan	Muhalifim söz hakkım	M. M. metninin kabulü
<i>F. Özlen</i>	<i>F. Baysoy</i>	saklıdır.	lehindeyim.
		<i>C. Alpan</i>	<i>O. Alihocagil</i>
Mardin	Aydın	Bolu	Erzurum
<i>A. Bayar</i>	<i>C. Coşkun</i>	<i>T. Y. Gülez</i>	Muhalifim Söz hakkım
			saklıdır.
			<i>S. Hatunoğlu</i>
Çanakkale	Giresun	Bilecik	Tabii Üye
Z. Termen	Karşyım. Söz hakkım	<i>M. O. Tuğrul</i>	<i>H. Tunçkanat</i>
Toplantıda bulunmadı.	mahfuzdur.		
	<i>i. Topaloğlu</i>		
		Çorum	
		S. Yalçuk	
		Toplantıda bulunmadı.	

Bütçe ve Plân Komisyonu raporu

Cumhuriyet Senatosu
Bütçe ve Plân Komisyonu
Esas No. : 1/141
Karar No. : 75

3 . 1 . 1973

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Millet Meclisinin 18 Aralık 1972 tarihli 22 ncı Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oyla kabul edilen bâzı tekel maddesi fiyatlarına yapılan zamlardan elde edilen hasılatın T. C. Merkez Bankasında açılan bir Deprem Fonu hesabında toplanmasına dair 9 . 3 . 1972 tarihli ve 1571 sayılı Kanuna geçici ikinci madde eklenmesine dair kanun tasarısı, Millet Meclisi Başkanlığının 21 Aralık 1972 tarihli ve 6252 sayılı yazılarıyla Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına tevdi olunmakla Komisyonumuzun 29 Aralık 1972 ve 3 Ocak 1973 tarihli Birleşimlerinde, İmar ve İskân Bakanı Sayın Turgut Tokar ve Bakanlık temsilcileri ile Gümrük ve Tekel ve Maliye Bakanlıkları temsilcileri de hazır buldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

I) Tasarı, bâzı tekel maddeleri fiyatlarına 18 Haziran 1971 tarihinde yapılan zamlar dolayısıyla yeni fiyatlarla zamdan önceki fiyatlar arasındaki farka göre tekel maddeleri satışlarından elde edilen (beyiye ücretleri hariç) hasılat fazlasının, T. C. Merkez Bankasında ihdas edilecek «Deprem Fonu» hesabında toplanmasına ilişkin 9 Mart 1971 tarihli ve 1571 sayılı Kanuna geçici ikinci madde olarak yeni bir madde eklenmesiyle işbu kanuna esas «Deprem Fonu» sisteminden «Depremden başka âfetlerde»de yararlanılması ve İmar ve İskân Bakanlığının görüşü alınmak kaydıyla ve Bakanlar Kurulu Kararı ile ilgili Bakanlıklar ve Kuruluşların da bu «fon» sisteminin uygulanmasından istifade edebilmelerini gerçekleştireci âcil bir tedbiri öngörmektedir.

Gerçekten 12 Mayıs 1971 tarihinde Burdur yöresinde, 22 Mayıs 1971 tarihinde Bingöl yöresinde meydana gelen depremler sonucu, bu yörelerde yaşayan vatandaşlarımız yaşantılarını sürdürdükleri mahal ve mekânları kaybettikleri gibi yaşantılarını sürdürecektir iş imkânlarından da yoksun kalmışlar ve böylece telâfisi pek güç zararlara uğar olmuşlardır. Devlet imkânlarının azamî surette kullanılması ile bu felâketzedelere yardım eli uzatılmış ve anılan yörelere :

	1971	1972	Toplam
Burdur	60 218 000	23 265 000	83 483 000
Bingöl	184 000 000	66 000 000	250 000 000
	244 218 000 TL.	89 265 000 TL.	333 483 000 TL.

olmak üzere yatırımda bulunulmuştur. Yatırımları gerçekleştirebilmek üzere de âcil bir tedbir olarak yukarıda sözü edilen 9 Mart 1972 tarihli ve 1571 sayılı Kanun konulmuştur.

Sözü edilen Kanunun konulduğu tarihten günümüze kadar elde edilen hasılat olarak 1971 Mali yılı sonu itibarıyla 388 956 398 TL. ve 1 Mart 1972 - 31 Kasım 1972 tarihi itibarıyla da 377 060 890 TL. olmak üzere toplam 736 017 288 TL'lık bir miktar elde edilmiştir. Bunun 458 818 307 TL.'lık kısmı 'fon'a ödenmiş ve 277 198 981 TL.'lık kısmı ödenmeye devam edilmektedir.

9 Mart 1972 tarihli ve 1571 sayılı Kanuna geçici ikinci madde olmak üzere bir madde eklenmesini öngören işbu tasarı, yukarıda değinildiği gibi sözü edilen Kanuna esas «deprem fonu» uygulamasının tatbikatta karşılaşılan bâzı aksaklıklar gözetilerek «depremden başka âfetler» halinde de kullanılabilmesini ve yine tatbikatta karşılaşılan gerçekler gözetilerek ilgili diğer Bakanlıkların da bu fondan istifade edebilmelerini ve böylece sözü edilen Kanuna uygulama yeterliği kazandırılmasını temin edici bir nitelik taşımaktadır.

Tasarı, Yukarıda arz edildiği gibi âcil hallerde ihtiyaçların gereklere uygun olarak karşılanmasını temin edici «fon» sistemi aracılığı ile ilgili bakanlıklara «deprem yahut depremden başka âfetlerde» çeşitli nedenlerle erken müdahalelerini engelleyici durumları kaldırmakta ve ilgili bakanlık ve kuruluşların bu «fon»dan yararlanmak suretiyle gerekli müdahaleleri yapabilmesini ve sonradan istifade ettikleri miktarı bütçelerinden karşılayıp «fon»'a iade etmelerini sağlayan bir esnek sistem getirmektedir.

Kanun metninde sözü geçen «hibe», munhasıran belde ihtiyaçları yönünden belediyeler için öngörülmüş olup, anılan kamu kuruluşu dışındaki kuruluşlar bu kapsam dışındadır.

Tasarı, kaideten «yardım» esasını benimsemiş ve yukarıda tanımlamaya çalıştığımız gibi âcil hallerde gerekli tedbiri gerçekleştireci müdahaleler için yardım, daha açık bir ifade ile borçlandırma sistemini öngörmektedir.

Deprem ve depremden başka âfetlerde Devletin ve kuruluşların âfet yörelerinde yaşayan vatandaşlarımıza yardım imkânları ancak belli sınırlar içerisinde gerçekleştirilebilmekte ve bu yardımlarda genellikle âfetzedelerin yaşantılarını sürdürdükleri mekânlarının ve yörenin Bayındırlık, İmar ve İskân sorunlarının çözümünde söz konusu olmaktadır. Ancak Kabul etmek zorunludur ki, âfetzedelerin en önemli sorunu olan yaşantılarını sürdürecektir iş imkânlarının âfet öncesinde

olduğu seviyede tesis ve idamesinin sağlanması dar imkânlar nedeni ile bu faaliyetin kapsamı dışında kalmakta ve bu konu üzerine eğilmek zorunlu bir nitelik kazanmaktadır.

7269 sayılı Kanunla tesis olunan «Âfetler Fonu» nun 1966 ve 1972 yılları itibariyle dökümü, imkânlar yönünden yeter bir fikir verebilecektir.

1966 - 1972 yılları gelir kaynakları

Yılı	% 3	Genel bütçeden	Ek ödenek	Bağışlar	Toplam
1966	17 747 651	28 492 000	56 000 000	39 529 015	141 768 666
1967	23 466 519	31 390 000	66 500 000	6 065 372	127 421 891
1968	34 176 531	44 376 000	100 900 000	1 205 823	180 658 354
1969	37 910 482	54 728 000	164 184 000	15 154 538	271 977 020
1970	38 579 261	51 171 720	370 000 000	68 031 699	527 782 680
1971	23 121 489	62 000 000	363 431 250	10 522 134	459 074 873
1972	50 000 000 Tam	55 000 000	—	—	—
Toplam	225 001 933	327 157 720	1 121 015 250	140 508 581	1 813 683 484

Yukarda değinildiği gibi, gerek 9 Mart 1972 tarihli ve 1571 sayılı Kanunla getirilen gerek işbu tasarı ile sözü edilen kanunun kapsam ve uygulamasında öngörülen değişiklik âcil bir ihtiyacın giderilebilmesi amacını gerçekleştirici niteliktedir. Komisyonumuz, bu alanın düzenleme sahasının mahiyeti gözetilerek sürekli ve ihtiyaçlara cevap verebilecek bir düzenlemeye kavuşturulmasını mütalâa etmiştir. Bu mütalâanın komisyon raporunda ifade edilerek bu hususların da anakanun olan 7269 sayılı Âfetler Kanunu bünyesinde ihtiyaçlara cevap verebilecek bir hüviyet içinde düzenlenerek Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı konusunu bir temenni olarak raporda belirtmeyi uygun mütalâa etmiştir.

Komisyonumuz görüşmelerinde 9 Mart 1972 tarihli ve 1571 sayılı Kanuna esas tekel maddelerinin fiyatlarında bir değişiklik meydana geldiği takdirde bunun «Fon» a inikâs edeceği ve maddelerin isimlerinde meydana gelecek değişiklikler halinde bu kanun esaslarının mutlak şekilde gözetileceği hususları yetkili Hükümet temsilcileri tarafından kesinlikle açıklanmış ve bu açıklamaların komisyon raporunda böylece belirtilmesi karar altına alınmıştır.

Bu «Fon» sadece deprem hâdisesinde değil, girişte de açıklandığı üzere işbu tasarının getiriliş esprisine uygun olarak tüm âfet hallerinde müracaat edilebilecek bir imkân kaynağı olarak mütalâa olunmuş ve bu esaslar dairesinde Komisyonumuzca benimsenmiştir.

II - Millet Meclisi metninin 1, 2 ve 3 nü maddeleri Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

III - Âfetlerin ne zaman ve hangi yörede ve ne şekilde ortaya çıkacağına önceden saptanamayacağı gerçeğini gözeterek Komisyonumuz, gerekli yardım, hizmet ve müdahalelerin âfetzedelere biran önce götürülebilmesi için gerekli imkânları sağlayıcı işbu tasarının Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda istemde bulunulmasını da karar altına almıştır.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan Uşak <i>M. F. Atayurt</i>	Başkanvekili Gaziantep <i>S. Tanyeri</i>	Sözcü Afyonkarahisar <i>K. Karağaçlıoğlu</i>	Kâtip Ankara <i>İ. Yetiş</i>
Ankara <i>Y. Köker</i>	Cumhurbaşkanınca S. Ü. Söz hakkım saklıdır. <i>S. Babüroğlu</i>	Edirne <i>M. N. Ergeneli</i>	Kocaeli <i>L. Tokoğlu</i>
Kütahya <i>İ. E. Erdinç</i>	Manisa D. Barutçuoğlu Toplantıda bulunamadı.	Ordu <i>B. S. Baykal</i>	Tabii Üye K. Karavelioğlu Toplantıda bulunamadı.
	Tabii Üye Söz hakkım saklıdır. <i>M. Özgüneş</i>	Urfa <i>İ. E. Karakapıcı</i>	

Millet Meclisinin kabul ettiği
metin

Bâzi Tekel maddeleri fiyatlarına yapılan zamlardan elde edilen hasılatın T. C. Merkez Bankasında açılacak bir Deprem Fonu hesabında toplanmasına dair 9 . 3 . 1972 tarihli ve 1571 sayılı Kanuna geçici ikinci madde eklenmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Bâzi Tekel maddeleri fiyatlarına yapılan zamlardan elde edilen hasılatın T. C. Merkez Bankasında açılacak bir deprem fonu hesabında toplanmasına dair 9 . 3 . 1972 günlü ve 1571 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici ikinci madde eklenmiştir :

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu Kanunun 1 nci maddesiyle ihdas olunan (Deprem fonu) hesabında toplanan paraların bir kısmı, Bakanlar Kurulu kararı ile ve sonradan (fon) a iade edilmek şartıyla, depremden başka âfetlerde, bunların gerektirdiği hizmetlerde ve yardım işlerinde de kullanılabilir, bu maksatla ilgili diğer Bakanlık ve kuruluşlar emrine de verilebilir.

Bu madde gereğince hangi Bakanlık ve kuruluşlara, hangi şartlarla ve ne miktarda para tahsis edileceği, bunun kullanma esas ve usulleri, âfetzedelere yapılacak yardım ve borçlandırmanın şekil ve şartları, ilgili bakanlıkların görüşü alınmak suretiyle, İmar ve İskân Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca tespit olunur.

Yukarıda sözü geçen Bakanlık ve kuruluşlar emirleri-

Cumhuriyet Senatosu Bayındırlık, Ulaştırma ve İmar - İskân Komisyonunun kabul ettiği metin

Bâzi Tekel maddeleri fiyatlarına yapılan zamlardan elde edilen hasılatın T. C. Merkez Bankasında açılacak bir Deprem Fonu hesabında toplanmasına dair 9 . 3 . 1972 tarihli ve 1571 sayılı Kanuna geçici ikinci madde eklenmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Bâzi Tekel maddeleri fiyatlarına yapılan zamlardan elde edilen hasılatın T. C. Merkez Bankasında açılacak bir deprem fonu hesabında toplanmasına dair olan 1571 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici ikinci madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — 1571 sayılı Kanunun birinci maddesiyle ihdas olunan «Deprem Fonu» hesabında toplanmakta olan paralardan Bakanlar Kurulunca lüzumlu görülen miktar, 1972 yılında meydana gelen tabii âfetlere ilişkin hizmetlerde ve yardım işlerinde kullanılmak ve bu maddedeki esaslar dâhilinde tekrar fona iadesini sağlamaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Deprem Fonundan alınacak para miktarı, bu paradan hangi resmî kuruluşlara ve mahalli idarelere ne miktar ödeme yapılacağı ve ödenecek paraların kullanılma esas ve usulleri ile hangi hallerde kişilere yardım yapılacağı ve bunun şekilleri İmar ve İskân Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca tespit edilir.

Bu esaslar dâhilinde yukarıda belirtilen kuruluş ve idarelere aktarılan ödünç para mik-

Cumhuriyet Senatosu
Bütçe ve Plân Komisyonunun
kabul ettiği metin

Bâzi Tekel maddeleri fiyatlarına yapılan zamlardan elde edilen hasılatın T. C. Merkez Bankasında açılacak bir Deprem Fonu hesabında toplanmasına dair 9 . 3 . 1972 tarihli ve 1571 sayılı Kanuna geçici ikinci madde eklenmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Millet Meclisi metninin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Millet Meclisinin kabul ettiği
metin

ne tahsis olunan paranın tamamını kendi bütçelerine koymak suretiyle, verilen sürede deprem fonuna iadeye mecburdurlar. Ancak, 7269 sayılı Kanunun 33 nci maddesiyle teşkil olunan Afetler Fonuna aktarılan paralar ile Bakanlar Kurulunca gerektiğinde belediyelere hibe suretiyle yapılması kararlaştırılan yardımların kararnamede belirtilen miktarı bu fıkra hükmünün dışındadır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Cumhuriyet Senatosu Bayındırlık, Ulaştırma ve İmar - İskân Komisyonunun kabul ettiği metin

tarları, bu kuruluş ve idarelerin 1972 yılı afet hizmetleri için sağlayacakları ek ödenekten ve yetmediği takdirde 1973 yılı Bütçesine bu maksatla konacak ödenekten mahsubu yapılarak Deprem Fonuna iade edilir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonunun kabul ettiği metin

MADDE 2. — Millet Meclisi metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisi metninin 3 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

